

กค. ๙๕
วันที่ ๑๘ กพ. ๖๒
เวลา ๑๑-๐๐ น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ศ30728
รับที่ : 52882/62
วันที่ : 28 ก.พ. 62 เวลา : 10:53

ที่ วร ๐๕๐๒.๔/๗๙๑

กระทรวงวัฒนธรรม
๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร
เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง การเสนอโนรา เป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติต่อองค์การยูเนสโก
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ฉบับภาษาไทยและ
ภาษาอังกฤษ จำนวน ๑ ฉบับ
๓. รายงานการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ วันจันทร์ที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑ ฉบับ
๔. รายงานการประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ วันอังคารที่ ๒๒
มกราคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑ ฉบับ
๕. เอกสารการนำเสนอโนรา เพื่อเสนอเป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
ของมนุษยชาติต่อองค์การยูเนสโก จำนวน ๑ ฉบับ
๖. แผ่นซีดี จำนวน ๑ แผ่น

ด้วยกระทรวงวัฒนธรรม ขอเสนอเรื่อง การเสนอโนรา เป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้อง
ไม่ได้ของมนุษยชาติต่อองค์การยูเนสโก มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอ
คณะรัฐมนตรี ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘
มาตรา ๔ (๗) ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับบริหารราชการกระทรวงวัฒนธรรม
ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ กระทรวงวัฒนธรรม ขอเรียนเสนอรายละเอียดดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับ
ต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) เมื่อวันที่ ๑๐
มิถุนายน ๒๕๕๙ ในลำดับที่ ๑๗๑ ซึ่งตามมาตรา ๑๖ แห่งอนุสัญญา ฯ ได้กำหนดให้รัฐภาคีสามารถส่งข้อเสนอ
รายการที่เป็นตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ โดยคณะกรรมการระหว่างรัฐบาล
จะนำเสนอในการประชุมสมัชชาสามัญสามัญเพื่อให้ความเห็นชอบ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

ทั้งนี้ โชนเป็นรายการแรกของประเทศไทยที่ได้รับการประกาศให้ขึ้นบัญชี
เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ และนวดไทยกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อขึ้นบัญชี
ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ส่วนโนราจะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อการยื่นเสนอ ภายใน
กำหนดเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ เพื่อเข้าสู่การขึ้นบัญชีของรอบปี พ.ศ. ๒๕๖๓

/๑.๒ ผลการ ...

๑.๒ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

๑.๒.๑ กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ศึกษาข้อมูลทางวิชาการและแนวทางการนำเสนอโนรา เป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติต่อองค์การยูเนสโก โดยร่วมมือกับนักวิชาการและชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเอกสารตามแบบฟอร์มขององค์การยูเนสโก

๑.๒.๒ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีมติเห็นชอบการจัดทำข้อมูลโนรา เพื่อเตรียมการเสนอเป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติต่อองค์การยูเนสโก ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ วันจันทร์ที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

๑.๒.๓ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้มีมติรับทราบผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ตามมาตรา ๕) ในการเตรียมนำเสนอโนราเป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติต่อองค์การยูเนสโก ในคราวประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ วันอังคารที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔

๒. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

การดำเนินงานตามพันธกรณีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) ก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศ จึงเข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๗)

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

ตามเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Operational Directives for the implementation of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) หัวข้อที่ ๑.๑๕ กำหนดให้รัฐภาคียื่นเสนอรายการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการภายในเดือนมีนาคมของทุกปี และยังต้องใช้เวลาในการพิจารณารายการอีกอย่างน้อย ๑ ปี เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Committee – IC) ในการประชุมสมัชชาสมัยสามัญ โดยในปี ๒๕๖๒ คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลกำหนดให้มีการประชุมสมัชชาสมัยสามัญ ครั้งที่ ๑๔ ระหว่างวันที่ ๙ – ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ กรุงโบโกตา สาธารณรัฐโคลัมเบีย ดังนั้น เพื่อให้การจัดส่งเอกสารนำเสนอโนรา ภายใต้ชื่อ Nora, Dance Drama in Southern Thailand สามารถดำเนินการได้ทันภายในเวลาที่กำหนด กระทรวงวัฒนธรรมจึงเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

๔. สารสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๔.๑ สารสำคัญ

๔.๑.๑ สารสำคัญของ การนำเสนอโนรา ภายใต้ชื่อ Nora, Dance Drama in Southern Thailand สรุปได้ดังนี้

๑) คุณค่าความสำคัญ โนรา เป็นศิลปะการแสดงการรำรำที่มีชีวิตงดงาม มีการขับร้องโดยใช้ภาษาไทยถิ่นใต้พร้อมกับดนตรีประกอบจังหวะที่เร้าใจ และเครื่องแต่งกายที่วิจิตรประณีต มีรากสืบทอดมาจากความเชื่อและพิธีกรรมของชุมชนในภาคใต้ ซึ่งผู้สืบเชื้อสายโนราจะรวมตัวกันเพื่อบวงสรวง เช่น ไห่ครัวหมอลำหรือบรรพบุรุษ และเพื่อขจัดปัดเป่าวิญญาณชั่วร้าย พิธีกรรมโนรานั้นเป็นการเชื่อมต่อกับชุมชนกับบรรพบุรุษ และสืบทอดโนรารุ่นใหม่ รวมถึงรักษาความผิปกติที่เกิดขึ้นกับบุคคลและชุมชน และช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าร่วมพิธี ปัจจุบันมีการสืบทอดศิลปะการแสดงโนราจากรุ่นสู่รุ่นผ่านสายตระกูลโนรา ชุมชน วัด และเข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ

๒) ชื่อชุมชน/คณะ/กลุ่มบุคคลหรือปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมีสายตระกูลหลัก ๕ สายที่สืบทอดโนราอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ ๑) สายโนราพุ่มทော ๒) สายโนราแปลก ท่าแค ทั้งสองสายตระกูลนี้อยู่ในจังหวัดพัทลุง ๓) สายโนราแป้น เครื่องงาม และ ๔) สายโนราเดิม-วิน-วาด ซึ่งอยู่ในจังหวัดตรัง และ ๕) สายโนรายก ทะเลน้อย ซึ่งอยู่ในจังหวัดสงขลา สายตระกูลโนราทั้งห้าสายนี้สืบทอดความรู้และทักษะมาจาก ๑๒ สายตระกูลในอดีต โดยสายตระกูลเหล่านี้เป็นที่รวมของคณะโนรา ซึ่งแต่ละคณะได้รวมบรรดานักแสดง นักดนตรี ผู้ประกอบพิธี ช่างทำเครื่องแต่งกาย ช่างทำฉากและช่างทำเครื่องดนตรี

๓) พื้นที่และขอบเขตอาณาบริเวณของเรื่องที่น่าสนใจ คณะโนราอาชีพในประเทศไทย มีจำนวน ๓๘๗ คณะ โดย ๒๗๘ คณะ หรือประมาณ ๗๐% กระจุกตัวอยู่ใน ๔ จังหวัด บริเวณรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชนบประเพณีโนรา นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มคณะนักแสดงสมัครเล่นและคณะเยาวชนโนรากระจายอยู่ทั่วไปตามสถานศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดทางภาคใต้

๔) คุณสมบัติที่ตรงตามหลักเกณฑ์การพิจารณา

ข้อที่ ๑) ประเทศผู้เสนอพึงกำหนดว่า “เรื่องที่น่าสนใจนี้สอดคล้องกับลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตามที่นิยามไว้ในมาตรา ๒ ของอนุสัญญา ฯ” โนราสอดคล้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมใน ๔ ลักษณะ คือ ธรรมเนียมและการแสดงออกทางมุขปาฐะ ศิลปะการแสดง การปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม งานเทศกาล และงานช่างฝีมือดั้งเดิม โดยเป็นศิลปะการแสดงที่ทุกเพศ ทุกวัย สามารถเข้าฝึกทักษะการแสดงได้ โดยมีการไหว้ครูเป็นขนบจารีตที่สำคัญยิ่ง

ข้อที่ ๒) ประเทศผู้เสนอพึงแสดงให้เห็นว่า “การขึ้นบัญชีเรื่องที่น่าสนใจจะเป็นคุณประโยชน์และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อันแสดงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างกว้างขวางทั่วโลก ทั้งยังสะท้อนถึงความสามารถในการสร้างสรรค์ของมนุษย์” ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติรับรู้ถึงความรู้ของโนราท่ามกลางมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม ซึ่งมีความหลากหลายและร่วมชื่นชมในภูมิปัญญาการสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ได้ปฏิบัติและแสดงออกมาเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน และช่วยให้ผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ ได้เข้ามาใกล้ชิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงและแตกต่างระหว่างกันมากขึ้น

ข้อที่ ๓) ประเทศผู้เสนอจะต้องแสดงถึง “มาตรการส่งเสริมและรักษาอย่างละเอียดอันสามารถจะคุ้มครองและส่งเสริมเรื่องที่น่าสนใจ” ศิลปินและชุมชนโนรา ร่วมกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันจัดทำมาตรการสงวนรักษาโนราให้คงอยู่และป้องกันมิให้นำไปใช้ในทางที่เสื่อมเสีย ๗ มาตรการ ได้แก่ ๑) การเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งให้กับศิลปินและชุมชนผู้ปฏิบัติโนรา ๒) การถ่ายทอดความรู้ เพื่อขยายฐานผู้ปฏิบัติและผู้ถือครองให้กว้างขวางและเข้มแข็งและนำเข้าสู่ระบบสถาบันการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ๓) การระดมทุนและสถานที่สำหรับการแสดง ๔) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่ออนุรักษ์ความรู้ที่ใกล้สูญหาย ตลอดจนพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ ๕) สร้างผู้ชม โดยปลูกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ ๖) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับโนรา สู่วัยรุ่นและประชาชนทุกกลุ่ม ๗) ทางด้านกฎหมาย โดยรัฐจะจัดทำแผนสงวนรักษาโนราเป็นการเฉพาะ

ข้อที่ ๔) ประเทศผู้เสนอพึงแสดงให้เห็นว่า “เรื่องที่น่าเสนอนั้น ชุมชน กลุ่มคน และปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม ทั้งได้รับทราบ ให้ความเห็นชอบและยินยอม พร้อมใจ อย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่เป็นไปได้” ศิลปินโนรา ผู้ปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ให้ความยินยอมซึ่งมาจากความรู้เข้าใจอย่างเป็นอิสระล่วงหน้าเกี่ยวกับการเสนอข้อขึ้นบัญชีต่อองค์การยูเนสโก โดยใญ่ยินยอมได้ออกแบบจัดทำขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จากการประชุมระหว่างกรมส่งเสริมวัฒนธรรมและชมรมรักษูปักข์ใต้ซึ่งเป็นคณะวิจัย นอกจากนั้นยังมีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการจำนวนมาก เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับคนในท้องถิ่น การประชุมหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การตอบแบบสอบถามถึงโครงสร้าง และการอภิปรายแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งการประชุมเหล่านี้ ประชาชนยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ข้อที่ ๕) ประเทศผู้เสนอพึงแสดงให้เห็นว่า “เรื่องที่น่าเสนอนั้นอยู่ในบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศผู้เสนอ” โนราขึ้นบัญชีเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ในลำดับที่ ๑.๔ สาขาศิลปะการแสดง เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๕

๔.๒ ข้อเท็จจริง

อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ และเป็นการพัฒนาการส่งเสริมรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของไทยให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติและผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นการยืนยันบทบาทของประเทศไทยในเวทีโลก โดยประเทศไทยจะถูกจารึกไว้ในรายชื่อประเทศที่ตระหนักและเห็นคุณค่าชนกลุ่มน้อยและชุมชนระดับนานาชาติ และจะไม่ทำอะไรที่มีผลเสียต่อมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์แบบไม่เหมาะสม เป็นต้น

๔.๓ ข้อกฎหมาย

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๗) เรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือที่เกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย

๕. ผลกระทบ

มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้จะไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของประเทศ ทั้งเรื่องสังคม เศรษฐกิจและการเมือง แต่มีผลดีต่อการกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์ สืบทอดและความหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของประเทศ หากได้รับการประกาศเป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ

๖. ความเห็นหรือความเห็นชอบ/อนุมัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบต่อการนำเสนอโนรา ขึ้นบัญชีเป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ ต่อองค์การยูเนสโก

๗. ข้อเสนอของกระทรวงวัฒนธรรม

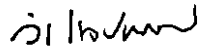
กระทรวงวัฒนธรรม ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดังนี้

๗.๑ เห็นชอบเอกสารนำเสนอโนรา ขึ้นบัญชีเป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติต่อองค์การยูเนสโก

๗.๒ เห็นชอบให้เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ นำเสนอโนรา ภายใต้ชื่อ Nora, Dance Drama in Southern Thailand ขึ้นบัญชีเป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติต่อองค์การยูเนสโก เพื่อดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

สถาบันวัฒนธรรมศึกษา

โทร. ๐ ๒๒๔๗ ๐๐๑๓ ต่อ ๑๓๑๒ - ๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๕ ๓๐๖๑